

Pensjonisten

NUMMER 6 — OKTOBER 2016 / 66. ÅRGANG

Norges største eldremagasin

TEMA

Å LEVE
MED
DEMENS

Trim
SPREK MED
STAVER!

Reise
DRA TIL
DUBLIN

Livsglede
KOM OVER
SORGEN

Følg oss på
Facebook og
Twitter

“

«Jeg tror ikke nødvendigvis
at man blir klokere med årene.
Da må man ha vært klok fra før.»

Tidligere statsråd, Astrid Gjertsen

Dyrker livsglede

– Det er ingen fest å bli gammel. Desto viktigere å innrette seg i tide, sier **Astrid Gjertsen**. Den tidligere statsråden gleder seg daglig over de nære ting.

Tekst: ANNE-LINE HENRIKSEN Foto: EVA KYLLAND

– Jeg liker å ha fingrene i jorden og se at ting gror, sier den tidligere stortingsrepresentanten Astrid Gjertsen og tar imot i hagen på Borøy utenfor Tvedestrand.

Det første Astrid Gjertsen ser når hun våkner om morgenen, er grønne, livgivende vekster. Planter ved siden av sengen, furutrær og busker i hagen. Selv veggene på soverommet har hun malt lysegrønne. Fordi det er håpets farge. Hun er nettopp blitt 88 år, humrer og sier:

– Jeg synes jeg får mer fantasi jo eldre jeg blir. I stua henger et sammensurium av kvister oppunder taket. Med svevende engler og hvite duer. Hun later som hun sitter under stjernehimmelen med fredsdueene flyvende over seg.

Forsterker livskvaliteten. Astrid Gjertsen solgte livsverket, sitt hjem og den landskjente hagen Rosenlund i 2004. I årevis hadde hun tatt imot busslaster, vandret og vist rundt i rosehagen. Barna pustet lettet ut da hun endelig bestemte seg for å flytte. De var fornøyd med morens valg av tomt for å bygge aldersboligen «Fremtiden». Terrenget var nemlig så kupert at her ville det bli vanskelig å anlegge en ny hage. Men sånn gikk det ikke. Etter knapt to uker gikk Astrid i gang med et nytt hageprosjekt.

– Hagearbeidet gir mosjon, du slipper avgift til treningssenteret. Og det er når du blir gammel at du har tid til å pusle. Det er viktig med livskvalitet, og den blir forsterket straks jeg kommer ut i hagen og får fingrene i jorden. I naturhagen hun har skapt de siste

tolv årene, rusler hun på alt annet enn gjengrodde stier. Her er det grønnekledde portaler hun selv har designet, humpete knauser, vannfontene, furutrær, en blomsterprakt, en dam og «Fuglelandsbyen» som består av 21 fuglekasser. Så går vi opp til «Champagneplassen» med utsikt over fjorden. Der slår vi oss ned og drikker formiddagskaffe.

«Det som gir dypest glede, er å gjøre det beste ut av det som skjer.»

Astrid Gjertsen

Astrid har bodd på Borøy utenfor Tvedestrand i noen og seksti år.

– Jeg elsker Sørlandet. Mest på grunn av naturen. Jeg liker årstidenes forandring, også vinteren inntil nå. I fjor var første gang jeg reiste til Spania. Og jammen tror jeg det blir en tur i år også, sier hun med sin karakteristiske danske aksent.

Alderdommen må planlegges. – Å bli eldre er absolutt en utfordring, sier Astrid, som begynte å planlegge

hvordan hun skulle bo da hun var i begynnelsen av 70-årene.

Hun undres over at vi driver og planlegger det meste av livet, men når det kommer til alderdommen, er det mange av oss som slutter å planlegge. Hun mener det er vesentlig å tenke over hvordan vi kan legge forholdene til rette. I hvert fall så langt det er mulig.

– Det nytter ikke å bli forskrekket når vi blir syke og hjelpetrengende, en skrantende helse er dessverre noe som følger med alderen. Vi har ansvaret for livet vårt også når vi blir gamle. Det gjelder å tenke på det mens hodet er intakt slik at du selv kan bestemme. Jeg har ikke lyst til å bli flyttet rundt som en pakke. Det er snakket mye om å møte den tredje alderen, men jeg tror vi må snakke om den fjerde også – den fra 70 til 100. Det blir stadig flere av oss!

Noe annet Astrid synes er viktig når vi blir eldre, er å holde kontakt med de unge.

– Hør på hva barnebarna har å fortelle. Det holder sinnet levende. Kan du tenke deg noe kjedeligere enn å være i selskap med folk som bare skal snakke om fortiden? Eller sykdom? Da bryter jeg inn og skifter tema. Jeg tror ikke at man nødvendigvis «blir klokere med årene». Da må man ha vært klok fra før.

En tidløs verdi. Selv har hun vært alvorlig syk i vinter.

– Det var dager hvor det livsmotet jeg har vært så heldig å ha, ikke var der lenger. Nå er jeg heldigvis på vei tilbake,

men det har tatt tid. Jeg bor midt i naturen og der har jeg hentet krefter hele livet. Likevel, den siste tiden har jeg tenkt at en del ting er lettere ved å bo sentralt. Jeg er avhengig av andre for å komme meg rundt nå. En annen ting hun reflekterer over, er om den enorme teknologiske utviklingen bare er et fremskritt.

– Det er fantastisk at vi kan ha så mange tjenester i en liten telefon, men når digitalisering og effektivisering går utover kontakten med våre mennesker, bør det lyse en varsel-lampe. Menneskelig varme er en tidløs verdi. Jeg har også opplevd at hjemme-sykepleien har så dårlig tid at de nesten er ute av døren før de har vært inne. Det er ikke sykepleierens skyld, men «systemet», sier Astrid engasjert. Hennes inntreden i politikken var nettopp helse og omsorg, og hun har fortsatt mye på hjertet.

Galleri for sjøldigging. Vi rusler gjennom hagen og bort til huset hun har kalt «Fremtiden». Ved inngangsdøren henger et musikkspill som «spiller» Vivaldis fire årstider når vinden blåser.

Straks vi kommer inn i gangen, blir vi møtt av vegger tapetsert med hennes politiske historie. Astrid og kong Olav, kronprinsparet, sammen med dronning Margrethe, Astrid som danser med Kåre Willoch (mange bilder), Astrid sammen med Rolf Presthus, Kjell Magne Bondevik og andre celebriteter. ➡

Astrids liv

Astrid Gjertsen ble født 14. september 1928 i Horsens i Danmark. Hun flyttet til Norge som 18-åring og gjorde karriere som politiker – blant annet som statsråd i Kåre Willochs regjering 1981–1986.

1946

Giftet seg med krigsfangen Herbert Gjertsen, som hun traff som frivillig i Røde Kors.

1955

Astrid med barna Grethe og Hans-Jørgen.

1981

Her roper hun ut sin glede over valgsuksessen med partiformann Jo Benkow. – Vi hylte så høyt at det ristet i hele NRK-huset på Marienlyst.

1981

I Kåre Willochs regjering ble Astrid Gjertsen utnevnt til forbruker- og administrasjonsminister.

«Vi har ansvaret for livet vårt også når vi blir gamle. Det gjelder å tenke på det mens hodet er intakt slik at du selv kan bestemme.»

Astrid Gjertsen

– Du ser vel hva jeg kaller dette, sier Astrid og peker på et skilt under speilet: «Galleriet for sjøldigging og galskap.»

Sin egen verden. Behovet for å lage det vakkert rundt seg, begynte da hun var fem–seks år. I hagen utenfor foreldrenes hus i Horsens på Jylland, forlangte hun sin egen hageflekk. Hun stjal stauder av moren, sådde egne gulrøtter og ville selv bestemme hvordan hagen skulle se ut. I den ene enden anla hun en begravelseplass for kattene.

– Jeg var en attpåklatt som kom 16 år etter mine søsken. Jeg fikk mye frihet og kjærlighet og levde i min egen verden. Fant på ting selv og var viljesterk. Det drar jeg nytte av i dag; jeg føler meg ikke ensom selv om jeg er mye alene.

Astrid ble tidlig selvstendig og opptatt av å forsørge seg selv. Hun var bare 17 år da hun midt på vinteren landet på Fornebu med et gammelt bombefly for å besøke sin norske forlovede som hun hadde møtt hjemme i Danmark.

Våren 1945 jobbet nemlig Astrid, som da var 16 år, som frivillig for Ungdommens Røde Kors. Her gjorde de hvite bussene en stopp, og hun møtte den 35 år gamle disponenten og krigsfangen John Herbert Gjertsen fra Nordstrand i Oslo. Han hadde vært nær ved å bli henrettet flere ganger i løpet av sitt tre år lange krigsfangenskap.

Beholde verdigheten. Hun har vært enke de siste 27 årene, har vennet seg til å leve alene.

– Jeg ser meg sjelden tilbake. En eller annen har sagt at et godt liv avhenger av godt humør og dårlig hukommelse. Om ikke du klarer å glemme det vonde og vanskelige, er det likevel viktig å legge det bak seg, sier hun.

Selv hadde hun en forferdelig tid etter at hun valgte å trekke seg som statsråd

«Når du har vært vant til å være aktiv et helt liv, er det en utfordring å akseptere at helsen setter en stopper for det.»

Astrid Gjertsen

i 1986 etter rot med drosjeregninger. I en periode var hun innlagt på psykiatrisk klinikk. Hun opplevde en voldsom opptur og var en populær politiker, dermed ble nedturen desto tøffere.

– Uansett må du passe deg for ikke å bli bitter. Det er å kaste bort tid og krefter. Dessuten risikerer du å bli ensom.

– Hva man drømmer om når man er så gammel som jeg? Hun ser ut på alle furutrærne i hagen før hun svarer: Å

greie meg selv. Beholde verdigheten og råderetten over eget liv.

Livet har en ende. Fremtidens folkesykdom er ensomhet. Ikke bare blant eldre, men også blant unge. Det bekymrer meg. Jeg tenker ofte at jeg ikke må falle sammen og synes synd på meg selv.

– Skjønt alene er jeg jo ikke, Tina og Ludmilla sørger for nokså mye liv, smiler hun og mener henholdsvis hunden og katten. Dessuten har jeg alle fuglene, får besøk av barn og barnebarn og jeg har verdens beste naboer.

Hun setter seg i stolen ved vinduet. Her leser hun og drikker morgenkaffe og er omgitt av kunst, som hun helst ikke ville leve foruten.

– Livet passerer revy i dette rommet. Hver lille ting har sin historie som jeg kan minnes, sier Astrid som har fylt farens enorme kontorskap med bøker.

– Tenker du mye på døden?

– Det blir stadig flere begravelser å gå i. Påminnelsen om at livet har en ende, er der stadig. Noe av det tristeste er å miste stadig flere venner. Det er ergerlig å skulle forlate livet. Selv for gamle mennesker kan livet kjennes for kort. Karen Blixen sa at du må prege livet mens du har det, slik at det ikke lukker seg etter deg uten spor. Det sa min far til meg i konfirmasjonstalen, og det har fulgt meg siden. Jeg tenker på det særlig når jeg planter et nytt tre. Får jeg se at det vokser opp? Når det er sagt, håper jeg selvsagt å få dø i hagen. Med spaden i hånden. ☘

1984

Astrid Gjertsen ble årets politiker. Under mottoet «et åpnere samfunn» ble det utvidede åpningstider i butikkene og nærradioene spratt frem.

2016

Sammen med oldebarnet Julie. Astrid er opptatt av å ha kontakt med de unge.

